

Ilustrirani Slovenec

Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 127) z dne 3. VI. 1928

Štev. 23

Pogled na ljubljanski velesejm od glavnega vhoda

Letošnji velesejm, ki se vrši od 2—11. junija, po svoji zanimivosti in pestrosti še prekaša vse dosedanje.

Pred kratkim so bile otvorjene na novem stadionu v Amsterdamu

letošnje olimpijske igre, h katerim že hite sportniki vsega sveta, a glavne tekme se začno v juliju. Naša slika nam kaže glavni vhod na stadion.

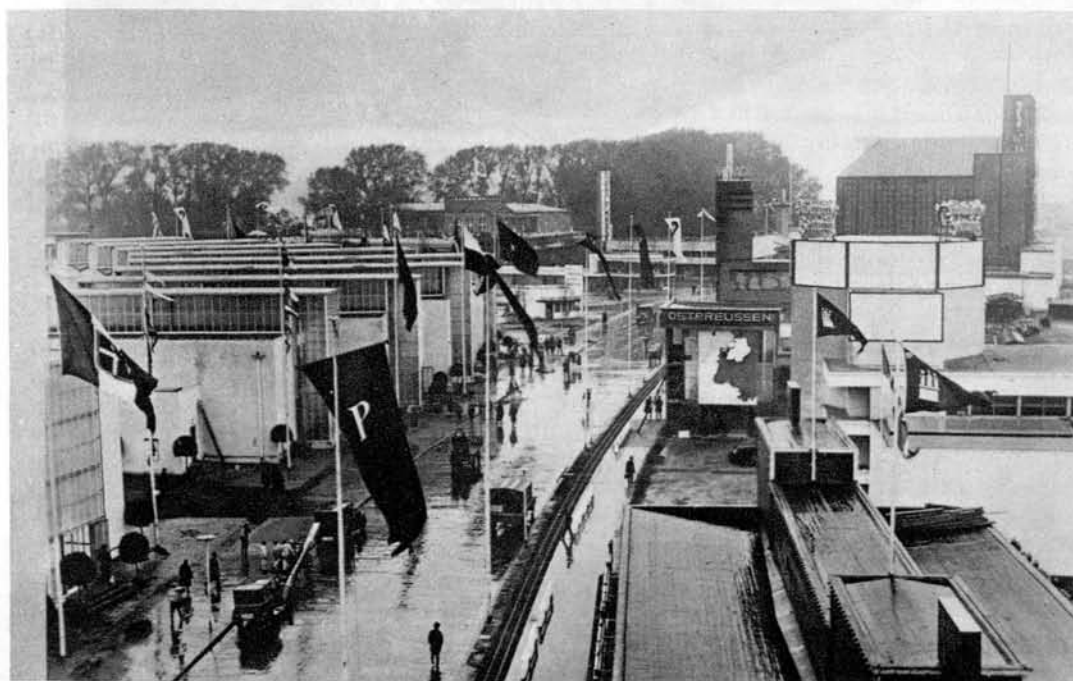

John D. Rockefeller

največji bogataš sveta, ki obvladuje veliko večino svetovne petrolejske produkcije in trgovine, a ki uporablja svoja ogromna bogastva tudi za res izdatno podpiranje kulturnih in dobrodelnih ustanov po vsem svetu.

Čuda ameriške podjetnosti

Kakor je mnogim še v dobrem spominu, je uničil pred dvema letoma strašen ciklon, ki je divjal v Floridi, cele pokrajine. Posebno prizadeto je bilo mesto Miami, v katerem so bili nekateri deli skoro popolnoma porušeni, obrežje pa strahotno devastirano. Toda kaj so za bogate in podjetne Amerikance taki dogodki! Komaj dve leti sta minili, a Miami je danes večji in lepši nego kdaj prej. Zlasti na obrežju, ki je največ trpelo, stojijo zopet grandiozni hoteli in prekrasni nasadi palm, čudoviti vodometi, bahavi spomeniki itd. (Glej sliko na desni.) — Res je, da Slovenci nismo tako petični in da si ne moremo privoščiti kaj podobnega, toda vsaj nekoliko ameriške podjetnosti bi nam prav koristilo v našem trdem boju za obstanek.

Razstava „Pressa“ v Kölnu

Te dni je bila otvorjena v Kölnu ogromna razstava, ki ima namen podati svetu sliko kulturnega in gospodarskega pomena tiska v vseh njegovih oblikah in smereh. Velepoučen je že kulturno-zgodovinski oddelek, ki ponazoruje vso zgodovino časopisja, a oddelek, ki kaže njegovo sedanje stanje, pa odpira celo povprečnemu časnikařju prava čuda organizacije modernega poročevalstva in časopisne tehnike sploh. Podobno je urejen tudi oddelek za grafiko in knjigaršniško obrt in njemu sledo oddelki za fotografijo, kinematografijo, radio, za inserentstvo itd. Posebne skupine imajo tudi razna kulturna naziranja, poklici, narodi itd. Zastopani so na razstavi skoro vsi kulturni narodi sveta in celo Slovenci ne manjkamo, kar se ob takih prilikah deloma po naši in deloma po tuji krivdi tako rado zgodi.

VIII. ljubljanski velesejm

ki se vrši letos od 2. do 11. junija, zopet najlepše kaže višino slovenske trgovine, obrta in industrije ter velike organizatorične sposobnosti naših gospodarskih krogov.

Ker je slovensko poljedelstvo visoko pasivno in sta obrt in industrija življenjskega pomena za naš gospodarski obstoj, je naša dolžnost, da čim najbolj podpiramo težnje in prizadevanja obrti in industrije.

Posebnost letošnjega velesejma je velika pohoštvna razstava, ki bo gotovo vzbudila največjo pozornost in je lep dokaz visoke dovršenosti naših obrtnikov. Opozarjamo tudi na razstavo novejšega slovenskega slikarstva in kiparstva, ki se vrši v velesejskih prostorih, ter na avtomobilsko in higiensko razstavo.

Tisoči udeležencev, ki bodo tudi letos posetili velesejm, se bodo iznova uverili, da je to ena največjih in najvažnejših slovenskih gospodarskih institucij.

Ivan Bonač

veleindustrijalec in predsednik ljubljanskega velesejma.

Milan Dular

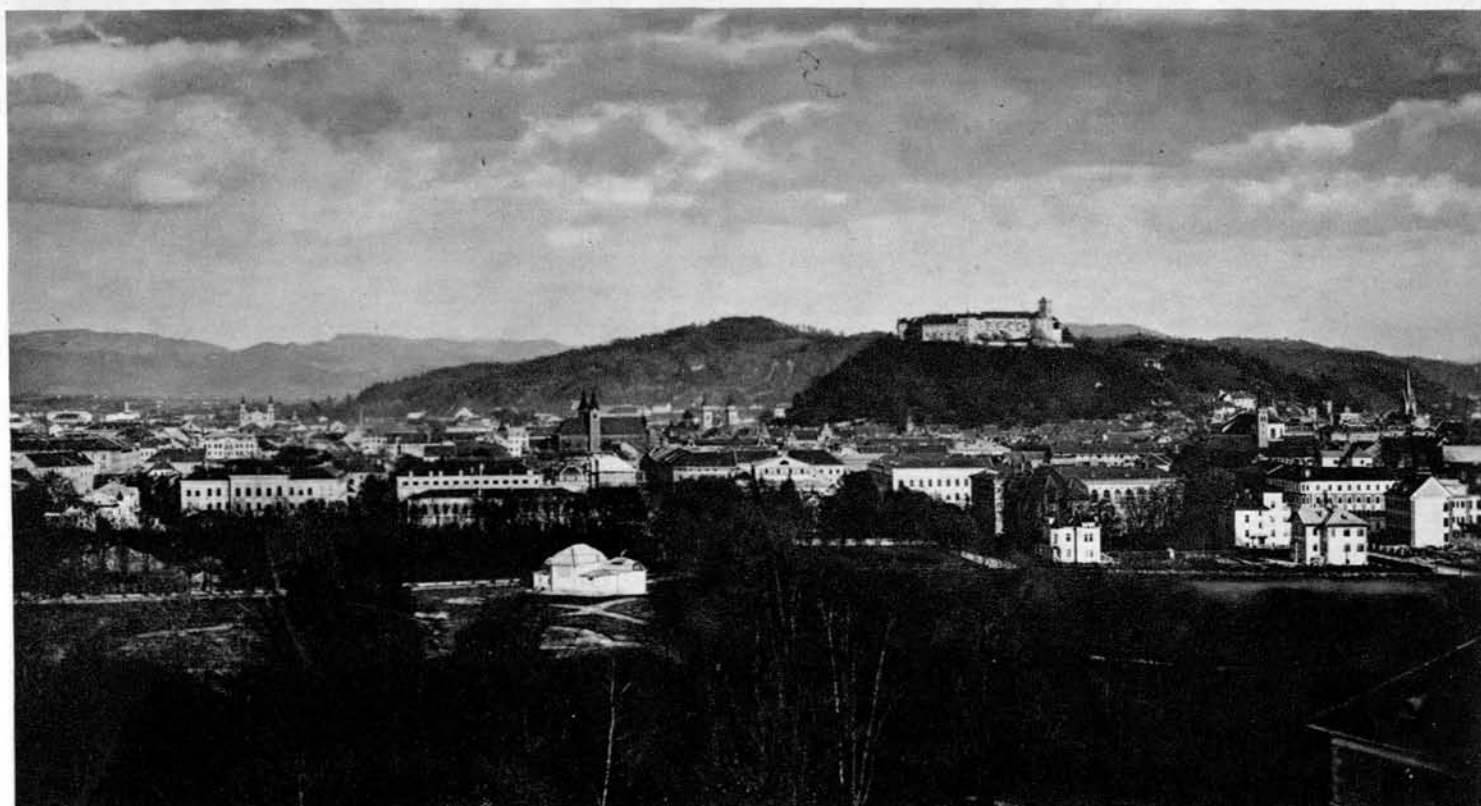
belgijski konzul in ravnatelj ljubljanskega velesejma.

Pogled na velesejm od glavnega vhoda

Življenje in vrvenje na ljub. velesejmu

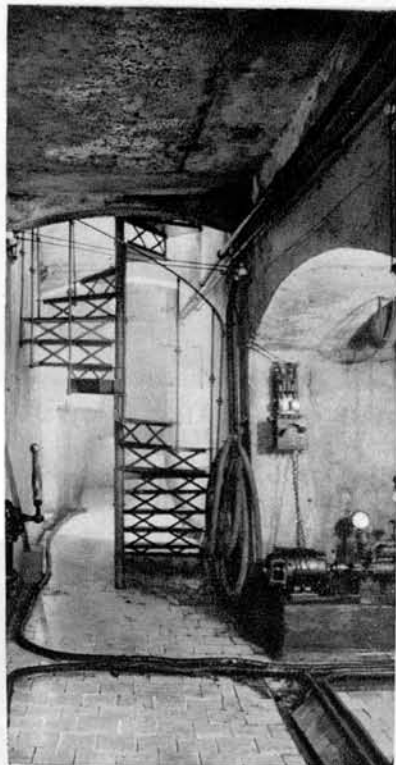
Pogled na Ljubljano, ki je postala ravno s svojimi sijajno uspelimi velesejmi kakršnih se ni posrečilo organizirati nobenemu drugemu mestu naše države, eno izmed najvažnejših gospodarskih središč Jugoslavije.

Biser Slovenije

in

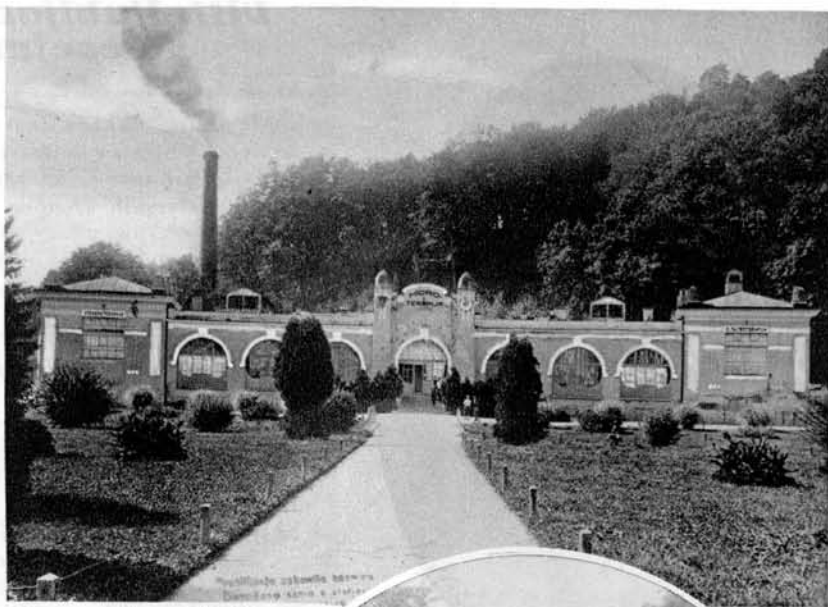
največje ter najmodernejšo zdravilišče Jugoslavije

je

Rogaška Slatina

Na levi:
Zajetje podzemeljskih vrelcev

v Rogaški Slatini.

Glavno kopališče
(hidroterapija, mehano-
terapija in elektroterapija).

Rogaško Slatino nazivljejo po pravici že jugoslovanske »Karlove vane«, saj ni znana le po svojih zdravilnih učinkih, temveč slovi tudi po svoji prekrasni legi in okolici ter nudi ves komfort.

Priporočljiva je Rogaška Slatina zlasti za zdravljenje raznih katarov, sladkorne bolezni, bolezni na jetrih, hemeroidov, nastajanje kamna v mehurju itd.

V zdravilišču je vrsta hotelov in penzionov, od preprostih do luksuznih, najmodernejša kopališča itd. Vsak interesent zahteva lahko prospekte.

Na desni: **Donat vrelec**, ki je izmed vseh najmočnejši.

Pogled na zdravilišče Rogaška Slatina

Kranjska industrijska družba

Na levi:

**Tovarna elektrod na
Dobravi**

Spodaj:

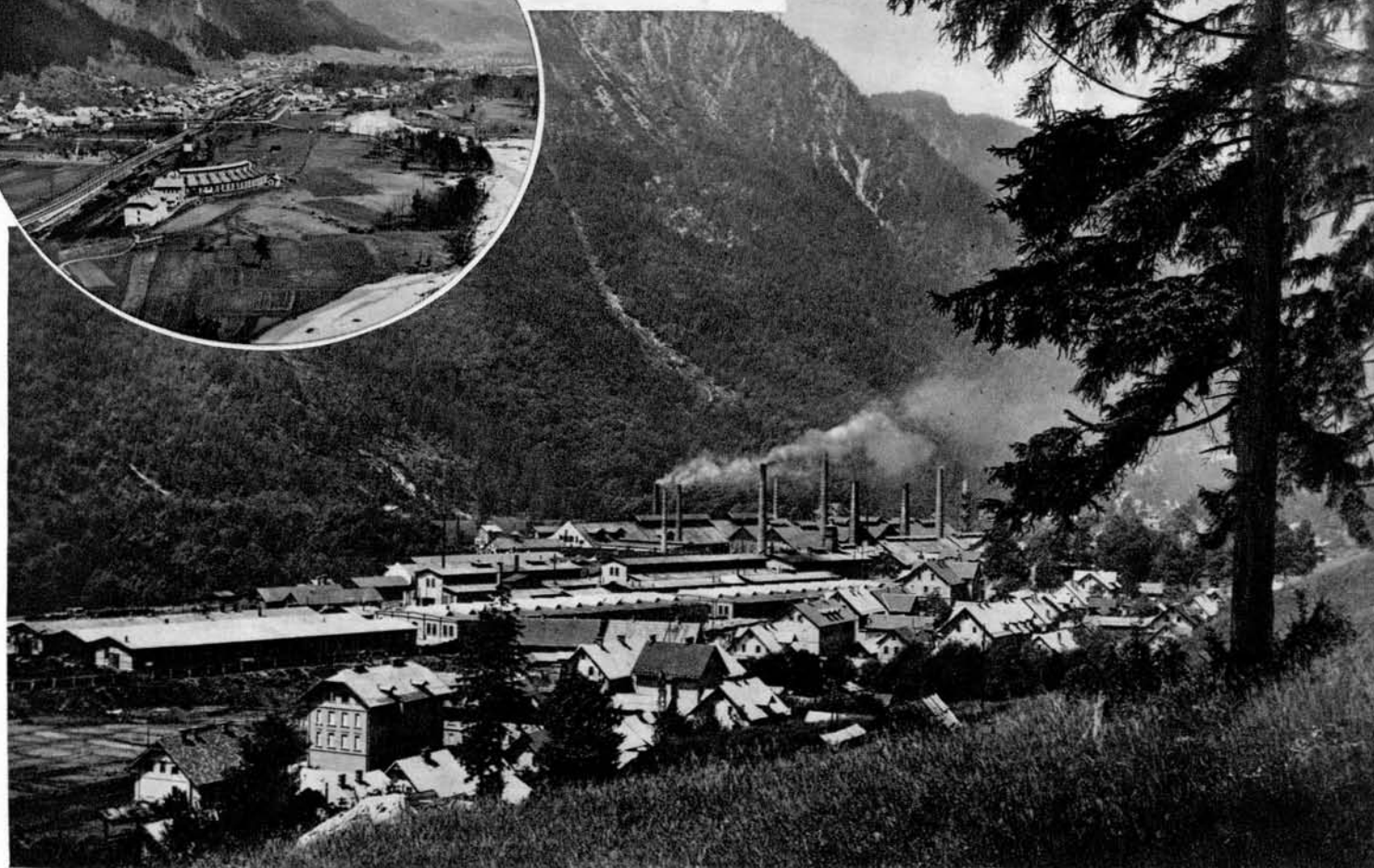
Valjarna na Javorniku

Kranjska industrijska družba, osnovana leta 1869., s sedežem v Ljubljani, eno največjih industrijskih podjetij v naši državi, ima svoje tvornice na Jesenicah, Javorniku in Dobravi na Gorenjskem. V teh obratih je zaposlenih preko 2000 oseb. Podjetje izdeluje železo in jeklo v martinskih pečeh ter ga podeluje v obratih na Jesenicah in Javorniku v železo v šibkah, vroče valjano tračno železo, pločevino, tračnice, valjano in vlečeno žico, hladno valjano tračno železo, žičnike itd. Izdelujejo se tudi liti proizvodi iz sive in jeklene litine. Posebno so znani v naših krajih iz dobe po vojni jekleni zvonovi Kranjske industrijske družbe. V tvornici na Dobravi se izdelujejo ogljene elektrode za električne peči. Razen obratov v Sloveniji ima podjetje tudi znano žičarno na Bistrici v Rožu na Koroškem. Slike kažejo tvornice na Jesenicah, Javorniku in Dobravi.

V krogu: **Savska dolina** pri Jesenicah, v kateri leže podjetja družbe.
Spodaj: **Železarne na Jesenicah**.

Kopaljšče Kotredež rudnika Zagorje

Rudniški gasilski dom v Trbovljah

Trboveljska premogokopna družba

je največje industrijsko podjetje v naši državi. Ustanovljena je bila leta 1873. ter poseduje premogovnike v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Kočevju, Rajhenburgu, Laškem, cementarno v Trbovljah in apnenico v Zagorju.

Letna produkcija znaša 1.650.000 ton premoga, 45.000 ton portland-cementa in 12.500 ton apna; zaposlenih je 156 uradnikov, 525 poduradnikov in 7.812 delavcev.

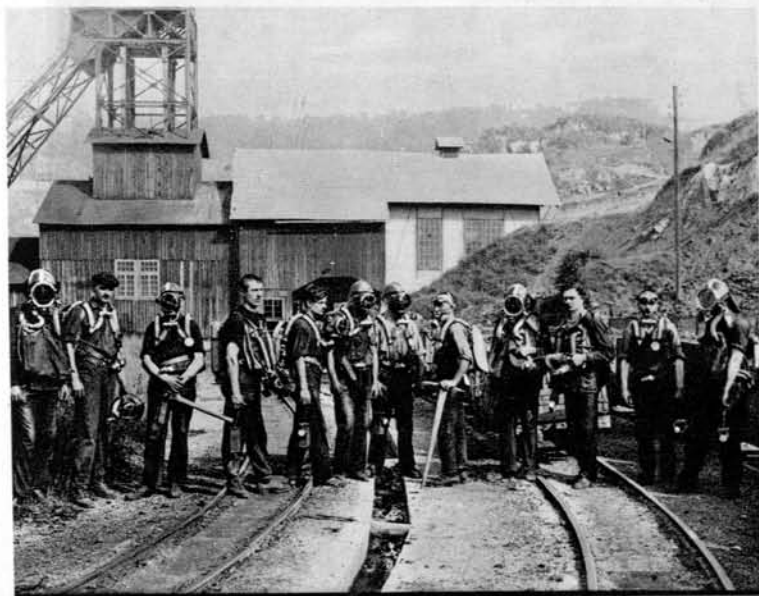
Med drugim posveča družba tudi veliko pozornost ko-

pališčem za delavce. V teku časa je družba zgradila v svojih revirjih za uslužbence 7 moderno zgrajenih kopaljšč z banjami in prhami ter name-rava iste še pomnožiti.

Ravno tako se skrbi za razne rešilne naprave in postaje. Vsak rudnik ima v revirjih rešilne postaje, katere so opremljene z najnovejšimi »Dräger« rešilnimi aparati. Rudniki imajo tudi lastne požarne brambe, za katerih opremo i. t. d. skrbi družba.

Na levi: **Poslopje rešilne postaje v Trbovljah**

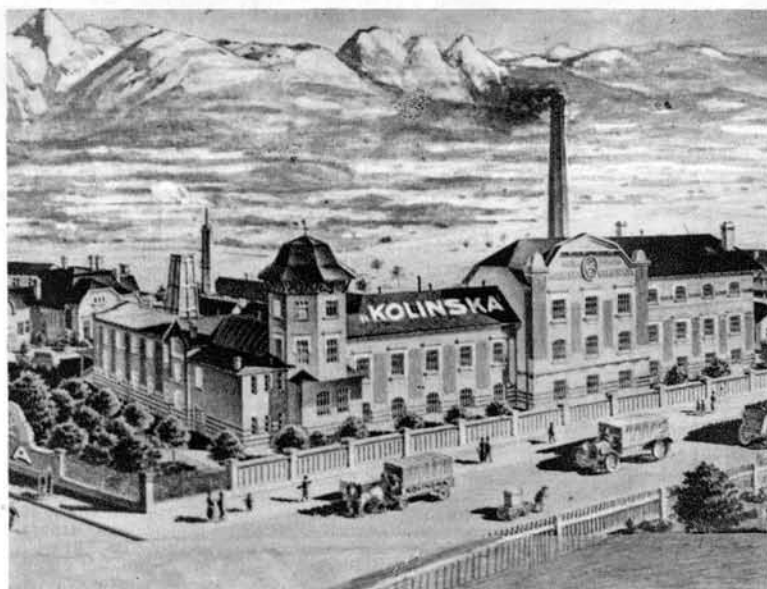

Rešilno moštvo v moderni „Dräger“ rešilni opremi

Notranjščina rešilne postaje v Trbovljah

Kolinska tovarna hranil d. d. v Ljubljani

je rekonstruirana in opremljena z novimi stroji ter izdeluje pravo cikorijo v svetlorumenih zaboječkih, redilno s srčkom ter figovo in žitno kavo.

Priporočamo prvovrstne domače Kolinske kavine primesi, ki jamčijo za pristožnost in jakost.

KNJIGOVEZNIKA K. T. D.

NUDI PO IZREDNO NIZKIH CENAH

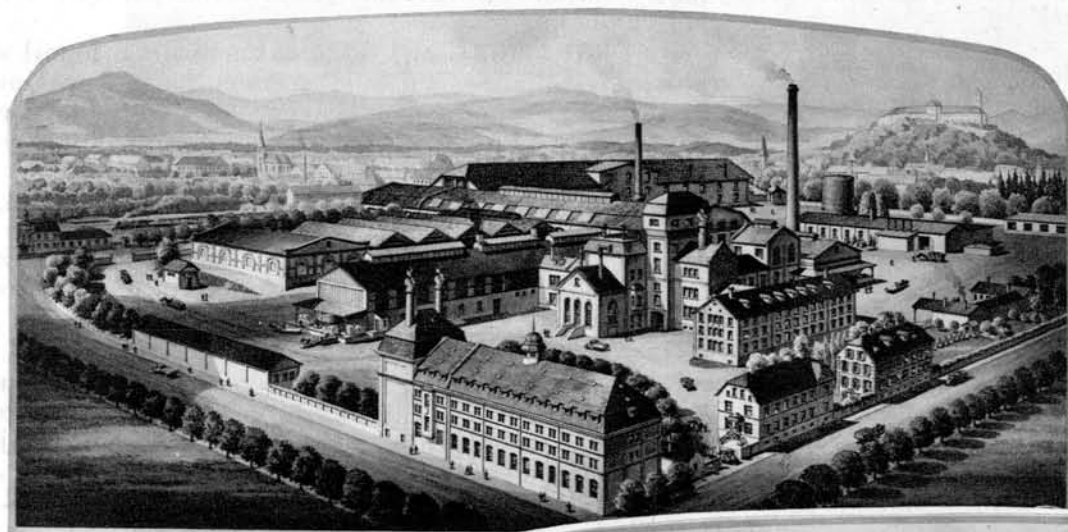
SALDA KONTE - STRACE
JOURNALE - MAPE - ŠOLSKE
ZVEZKE - RISALNE BLOKE
ODJEMALNE KNJIŽICE - ITD.

LJUBLJANA
KOPITARJEVA ULICA 6

Kmetška posojilnica ljublj. okolice v Ljubljani, Dunajska cesta 18

je najstarejši slovenski denarni zavod v Ljubljani (ustan. leta 1881.). Pri ustanovitvi so največ sodelovali slovenski mecen Anton Knez in tudi oba brata Vošnjak. Radi svoje solidnosti se je posojilnica hitro razvijala, tako da je sedaj največji zadrudni kreditni zavod naše države. Hranilnih vlog izkazuje danes 160.000.000 Din, število zadrudnikov pa znaša že skoro 5000. Radi svoje solidnosti in kulantne obrestne mere je imel zavod v najtežjih časih odlično vlogo v zaščiti domačega gospodarstva, enako pa tudi na našem kulturnem in socialnem polju, kajti vsako leto votira znatne vsote v narodno-kulturne namene. Posebno pozornost je vzbudil pred kratkim dar 100.000 Din za našo znanstveno akademijo in narodno galerijo.

Pivovarna in sladarna ter tovarna za špirit in kvas v Ljubljani

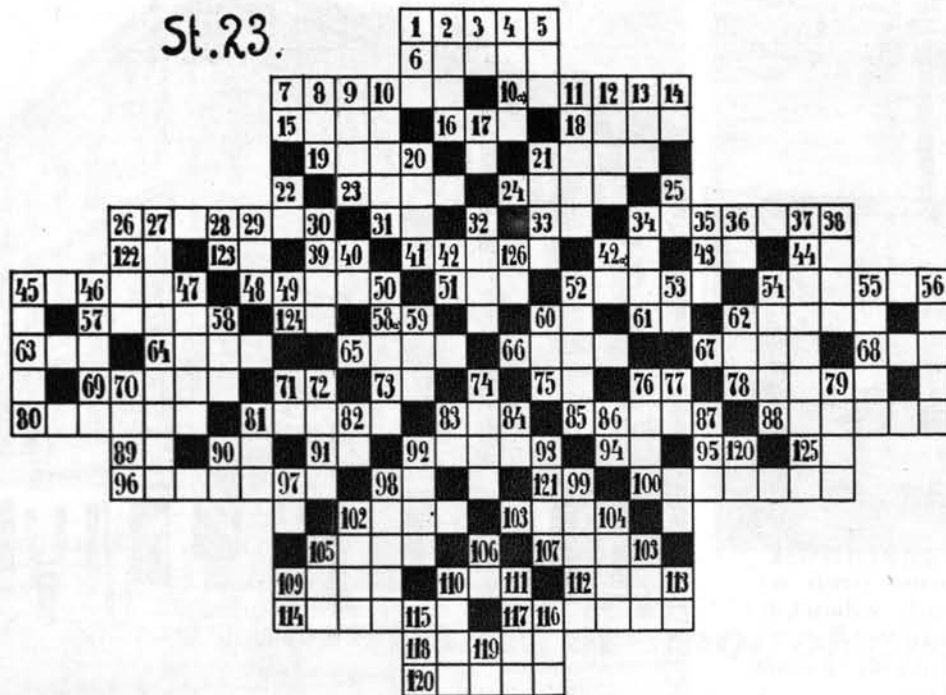
Pivovarna je bila ustanovljena leta 1864. in producira sedaj samo v ljubljanski tovarni do 150.000 hl prvovrstnega belega in črnega piva letno, ki ga razpošilja po vsej državi v sodčkah in steklenicah. V svoji po vojni zgrajeni tovarni izdeluje tudi izboren špirit in kvas, ki sta dosegla že velik sloves.

Pivovarna „Union“ d. d. v Ljubljani

Spodaj:
Podružnica pivovarne
»Union«
v Mariboru (prej Götz).

St. 23.

I. nagrada: Humek, PRAKTIČNI SADJAR; II. nagrada: Gogolj, REVIZOR.

Sergej Münzloff:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

II. POGLAVJE.

— N — da... je zategnjeno pritrdil Ivan Mitrič: — Pač bolje drži ga, ko lovi ga! To je že res, da pri tem trpimo in stradamo bolj, kakor pa je vsa kupčija vredna. Veseli smo, če ne zmrznemo. Kolikokrat preži tam na človeka smrt!

— Ali je dolga ta pot?

— Kaka dva tedna se vleče...

— Kje pa se ustavljate ponoči? Pa menda ne spite kar na snegu?

— Ponekod so zgradili naši Minusinci zimovišča ob reki... — je odgovoril Semjon Vasiljič: — majhne bajte. Stojijo sicer prazne. Če pritavamo tja, preden je noč, takoj zanetimo ogenj na ognjišču, se grejemo... spimo tudi zraven na ležišču...

— No, in kako se vračate, kadar vozite svoje blago? Ali se lahko potuje po vodi navzdol?

— Ne! Tudi nazaj hitimo, da se vračamo po samicu. Samo, če kdo pride predaleč noter, pa se prične nenadno taliti, — no, če tako nanese, — potem — kaj se hoče — si mora tak trgovec stesati splav in z njim plove po Jeniseju navzdol.

— Zakaj pa se plovbe tako bojite? Mar je Jenisej hudo nevaren?

— Preveč je deroč, dokler teče skozi gorovje: še trojka konj ne bi splava dohitevala, če bi mogla teči vzdolž vode. Tudi pragi so vmes. Bog se usmili, kaj se godi ob teh pragovih! Človeku se kar lasje ježijo! Voda ti tam vre kakor v kotlu, vsa je penasta, vrtinci brizgajo do neba. Polovica splavov se razbije na tem skalovju v trske!

— Nu, nu... — je ušlo Vedeneju Saviču in je zmajal z glavo. — To se pravi: onstran morja je cena za telico samo dvojča, a za prevoz se dolar plača...

— Prav tako je! Obrežje je prestrmo in vse razklano. Še pešpota ni. Tam ne bi prišli z vozom nikamor.

Zopet so si privoščili po čašici in zopet prigriznili, ker je ta trenutek prinesel fant vroče šanjge¹⁴. Kramarja sta postala rdeča in zapotena kakor okna v kopalnici. Vedenej Savič je postal menda za spoznanje bledejši, a sedel je slejkoprej mirno in resno: žganje mu ni stopilo nikoli v glavo.

Zato pa je razvezalo jezik črnobradcu.

Vedenej Savič je zopet razpredel pogovor o Vabilinu: rad bi zvedel, kako in kje ga lahko najde, toda Semjon Vasiljič mu je nenadno posvetil vse bolj globoko.

— Kaj hočemo mi! — je zaklical in je lopnil s pestjo po mizi, — mi smo majhna para, kapeljni in vsa naša kupčija ni piškavega oreha vredna! Če pa hoče kdo kmalu obogateti, naj stori kakor Vabilin: ta ruva bogastvo kar z mesom vred!

Vedenej Savič je nastavljal ušesa. — Kako pa to, da ruva z mesom vred? — je vprašal.

— Kako? — Semjon Vasiljič mu je mežiknil z motnim očesom: — To pomeni, da jemlje kar zastonj, pač nič ne plača!

— Kdo pa mu bo kaj dal zastonj?

— Čemu pa ima gorjače in puške? — Semjon Vasiljič se mu je nagnil skoro do ušesa: — Ljudje so tam hudo pohlevni... lahko stori, kar hoče. Saj nimajo tam nobene oblasti; kdo mu naj ugovarja...

— No, ropar pa menda vendar ni? — je podvomil Vedenej Savič.

— Da ni? Glej ga! Seveda je. Pred kakimi petimi leti je bil še morilec povrh...

— Saj ni vredno, Semjon Vasiljič, da bi se spominjali teh stvari, pustite no... je posegel vmes njegov tovariš Ivan Mitrič. Dotlej je bil tiho: naslonil je glavo na roke in vtaknil prste v svoje dolge, plave lasje.

— No, kaj te grize?! — ga je osorno zavrnil Semjon Vasiljič: — mar ne pripovedujem čiste resnice?!

— Vsaka resnica še ni koristna...

(Dalje prih.)

¹⁴ Na smetani pečene pogače.

POMEN BESEDI: Vodoravno: 1. telovadni izraz, 6. doba, 7. kneževina v Evropi, 10 a. moško krstno ime, 15. del gledišča, 16. orožje, 18. jutranji biseri, 19. oseba iz sv. pisma, 21. žensko ime, 23. mohamedansko ime, 24. žensko ime, 26. mesec, 31. mera, 33. francoska članica, 34. munijsko skladišče, 122. indijski vzklík, 123. pomožni glagol, 39. predlog, 41. družil, 42 a. časovna kratica, 43. števnik, 44. zaimek, 45. svarilo, 48. divjačina (fonetično), 51. košček, 52. pokrajina v Aziji, 54. moško krstno ime, 57. karta pri taroku, 124. kazalni zaimek, 58 a. središče vrtenja, 60. veznik, 61. nota, 62. na kar se opiramo, 63. član družine, 64. moško krstno ime, 65. kamen (dragocen), 66. žensko krstno ime, 67. pokrajina v Aziji, 68. glas strela, 69. atenski vojskovodja, 71. insekt, 73. nota, 75. oblika pomožnega glagola, 76. kratica pri podpisih, 78. sveta podoba, 80. mesto v Vojvodini, 81. moško krstno ime, 83. ribak, 85. novec, 88. Mencingerjev roman, 89. medmet, 90. predlog, 91. medmet, 92. pripadnik primitivne vere, 94. oblika pomožnega glagola, 95. živalski glas, 125. vas pri Ljubljani, 96. vrsta govora, 98. predlog, 121. kem. znak drag. kovine, 100. protestantska knjiga, 102. bolezen, 103. del ladje, 105. sorodnik, 107. vrvice, 109. zver, 110. krik, 112. zločin, 114. vzporedno, 117. poljsko orodje, 118. angel, 120. vez. — **Navpično:** 1. rokodelce, 2. oaza na morju, 3. predlog, 4. strup, 5. predlog, 8. pesniški proizvod, 7. japonska utež, 9. rimski cesar, 10. duh, 11. velik otok v Evropi, 12. dar pri poroki, 13. insekt, 14. egiptovsko božanstvo, 17. predlog, 20. del noge, 21. vestibul, 22. nikalnica, 25. mera, 26. botra, 27. glavna oseba v drami Ifigenija na Tavridi, 28. ima koleb, 29. otok v Jadranu, 30. pas, 32. moško krstno ime, 34. velegorje v Evropi, 35. rastlina, 36. števnik, 37. prometno sredstvo, 38. Shakesparejeva drama, 40. pritrdilna beseda, 42. predlog, 126. kratica naslova, 42 a. osebni zaimek, 45. oslon, 46. zidak, 47. prirojena lastnost, 49. kap, 50. mesto v Istri, 52. nacija, 53. igralna karta, 54. spačena stvar, 55. naval, 56. vihar, 58. glas, 59. prebivalec dežele v Nemčiji, 60. del obleke, 62. kazalni zaimek, 70. moško krstno ime, 72. čok, 74. zveza, 76. povezano žito, 77. egiptovsko božanstvo, 79. ime mongolskega plemena, 81. domača perutnina, 82. medmet, 83. časovni prislov, 84. kazalni zaimek, 86. nota, 87. zver, 90. izraz nejevolje, 92. koza, 93. del noge, 120. konj v srbski narodni pesmi, 97. predlog, 98. pisnič, 99. grenak, 101. reka v Sibiriji, 102. filozof, 104. pripomoček lovcem, 105. risalno sredstvo, 106. število, 108. del sobe, 109. Intinska črka, 110. vcepjenje, 111. del ladje (fonetično), 113. pritrdilna beseda, 115. neznanka v matematiki, 116. števnik, 119. grška črka.